

1r Cicle de Conferències Amics d'El Xiprer

Comprendre i lluitar contra la crisi

"Causes i responsables de la crisi", a càrrec de Francesc Bellavista, economista.

Granollers, 19 d'Abril de 2012

Tot seguit es presenta un resum de la 1a conferència .

La globalització.

El món globalitzat és una realitat de la que no podem defugir. En principi, la globalització ha aportat molts beneficis i no té perquè ser dolenta o perjudicial per a l'economia d'un país. No obstant això, se sol interpretar com una de les causes de l'actual davallada econòmica que sacseja el món.

Un dels motius d'aquests arguments és que el que ara mateix passa als Estats Units, a Alemanya o al Japó, afecta directament la nostra economia i la d'altres països, que certament es troben molt allunyats tan geogràficament com cultural i socialment. També és cert que la globalització ajuda a crear unes xarxes socials i econòmiques que poden ajudar a solucionar aquests mateixos problemes.

Com i per què va esclatar tot?

Les polítiques neoliberals propugnades pels EUA després de la bombolla punt-com van potenciar a la primera dècada del 2000 l'esclat de la bombolla immobiliària. Un Estat poc o gens intervencionista va deixar que es concedissin crèdits i que hi hagués un augment de la liquiditat i una gran disponibilitat de diners. Aquest gran endeutament va afectar a moltes persones i empreses creant un risc potencial evident que, no obstant això, es van beneficiar d'un crèdit hipotecari amb un tipus d'interès molt baix. Aquests crèdits es tornaven a re-finançar una i una altra vegada, i el deute era cada vegada més gran. A més, els bancs crearen productes fragmentant i empaquetant els crèdits i els riscos conseqüents. El problema va esclatar quan aquest tipus d'interès va començar a pujar (l'any 2004) i els creditors van voler recuperar el deute. Els deutors no podien pagar i van perdre les seves cases. Moltes grans empreses i bancs havien invertit bona part dels seus fons en aquest tipus de producte hipotecari, i per tant, el deute que havien contret era altíssim. L'any 2007 el problema dels deutes

hipotecaris, en un món globalitzat, ja es començava a escampar pels mercats financers internacionals. El punt àlgid d'aquesta crisi esclata quan un dels principals inversors Lehman Brothers, fa fallida i deixa de pagar a les entitats hipotecàries, l'any 2008.

I a Espanya, què va passar?

L'any 2007 es va conèixer que entitats bancàries espanyoles havien invertit molts diners en les hipoteques subprime i en altres productes d'alt risc financer, així com en empreses dedicades a la construcció. Tanmateix a Espanya van ser els anys de l'explosió immobiliària descontrolada; una gran part de la població es va convertir en inversor immobiliari, venent les seves propietats a preus molt cars i tornant a endeutar-se amb noves hipoteques, finançades amb diners que venien de fora. Les activitats especulatives es consideraven a l'abast de tothom. Els bancs donaven crèdits fàcilment però la morositat anava en augment. El mercat laboral començava a sentir la recessió especialment en l'àmbit de la construcció, i es va posar en evidència la debilitat d'una economia que es basava principalment en aquest sector. Un dels efectes col·laterals més importants d'aquesta cultura basada en l'enriquiment fàcil i ràpid, va ser l'empobriment cultural de molts joves que van abandonar els estudis per dedicar-se a la construcció i als negocis derivats. Actualment, aquesta part de la població pateix l'atur i no té ni els valors ni la preparació necessària per incorporar-se de nou a un entorn laboral que ha canviat dràsticament. Els successius governs espanyols no van controlar l'esclat de la bombolla immobiliària, van començar a tenir més despeses i menys ingressos, tot i així es negava contínuament la situació. És l'època de la desafortunada frase "España va bien". La realitat era que tant els bancs com especialment els particulars estaven molt endeutats.

I Europa, què fa?

Per part d'Europa es demana un major intervencionisme de l'Estat. L'exigència dels mercats europeus envers tots els països de la Unió Europea és evitar la inflació. Europa és una unió monetària, però no fiscal. Es deixen de concedir alguns dels ajuts que durant molts anys van beneficiar Espanya (i que es van malbaratar en accions que no van resultar rendibles: construcció d'infraestructures deficitàries com aeroports innecessaris, polítiques socials poc profitoses com el xec bebè, ajust agrícoles que no creaven inversió sinó que permetien

tenir uns preus barats, etc). Europa ja no concedeix crèdit a Espanya, i a més demana que es rebaixi ràpidament l'endeutament que manté. Es promouen reformes estructurals i una forta recessió econòmica per tal de disminuir aquest endeutament. Els països europeus comencen a patir les retallades que els governs apliquen especialment als serveis bàsics de l'estat del benestar: sanitat i educació. A més, la solució passa també per augmentar els impostos i per una reforma laboral que sigui capaç de crear un mercat més competitiu.

Què passarà en el futur?

Com que totes les solucions plantejades per la Unió Europea i pels Estats Units passen per entrar en un període de recessió econòmica que es preveu molt llarg, el que passarà és que es veuran retallades moltes de les prestacions socials que fins ara teníem, com una educació i una sanitat públiques de qualitat, uns ajuts socials per la població més desfavorida i paral·lelament una menor inversió en ciència, en investigació, en infraestructures... Pel que fa a les comunitats autònomes com la nostra, seguirà transferint un 15% dels ingressos cap a l'Estat espanyol i s'intentarà retallar la despesa. Aquesta contenció en la despesa la patiran treballadors, estudiants, pensionistes, així com empresaris i comerciants, i tots els emprenedors que noten que és molt difícil aconseguir un crèdit del banc o un ajut econòmic per part de l'Estat. Aquesta etapa que es preveu dramàtica és decisiva no tan sols pel patiment econòmic, sinó també perquè ha de servir per canviar la mentalitat de moltes persones, i començar a creure i impulsar una política més humana, més social, més cívica i més solidària. Però de tot això, se'n parlarà a la propera conferència.